

Prvky skautské výchovné metody

SLIB a ZÁKON (desatero)

Zákon a slib nejsou smyslem skautingu, ale vyjádřením tohoto smyslu. Jsou to vlastně „básničky“, které **stručným, zapamatovatelným** a dětem **srozumitelným způsobem přeríkávají hodnoty**, ke kterým směřuje skautská výchova. Obě mluví jinými slovy o týchž věcech. V deseti bodech zákona a stejně i ve slibu najdeme jak péči o vlastní rozvoj, tak službu bližním i pokoru před tím, co nás přesahuje.

Zákon je přehledným vyjádřením toho, co v životě „má cenu“. Má cenu pomáhat druhým, mluvit pravdu, cenit si vztahů mezi lidmi, vážit si přírody...

Dospělý člověk má pravděpodobně vlastní pojetí toho, co je a není důležité, co podle něj je správné a jak má utvářet svůj život i vztahy k druhým lidem. Zřejmě si žebříček svých osobních hodnot vyjádřil vlastními slovy. Pro děti, které svůj systém hodnot teprve hledají a tvoří si jej, je užitečné, aby takový přehled toho, co je a není správné, měly daný z vnějšku. Pomůže jim se rozhodovat a později si na jeho základě samy určit, co považují za „zákony“ svého života. Proto je vhodné, aby se děti skautský zákon naučily a prožily jeho praktický dosah. Není nutné znát jej nazpaměť odpředu i odzadu. Není třeba bavit se na schůzkách o tom, co chce tenhle bod zákona asi říct, nebo vědět, kolikátý je v pořadí. Mnohem lepší je **připomínat si ho v konkrétních situacích**, kdy je třeba rozhodnout – prostě uplatňovat ho v každodenním životě oddílu a ukazovat dětem, že skautský zákon může být užitečným pomocníkem na cestě světem. Důležité je, že naše skautské desatero pokrývá nějak vztahování člověka k sobě, k druhým i ke světu (přesažných) hodnot. Když jej dítě zná, může jej použít jako svého průvodce a učit se lépe vidět a hodnotit sebe sama ve světě. Skautské desatero – ale i třeba trochu jinak poskládaný soubor pravidel – je východiskem na cestu sebevýchovy. Skautský zákon není souborem zákazů. Je **formulován pozitivně** – skaut je pravdomluvný, skaut pomáhá, skaut chrání přírodu... Je nabídkou, podanou rukou, podnětem, pomůckou, která mladému člověku – pokud on sám na to přistoupí – pomůže vzít život do svých rukou a utvářet jej ve prospěch svůj i svého okolí.

Zákon není klacek, kterým bych mohla bít děti po hlavě: „Teď ses provinil proti zákonu! To jsi skaut? Odříkej desatero!“ To prostě nejde. A nejen to, že by to ubližovalo dětem, ale ubližovalo by toi tomu zákonu.

Také **slib** je prvek skautské metody. Je to **typický věc, která vede od výchovy k sebe-výchově**, od vnějšího působení ke zvnitřnění.

Proč vlastně mladý člověk chce složit skautský slib?

Je to možnost napřít svůj život cíleně nějakým směrem. V člověku, kterému je 12, 13, 14, 15 let, je síla a chuť být tvůrcem svého života i svého okolí, chuť nežít ze dne na den, ale o něco se snažit, někam jít. Skautský slib pomůže vytyčit cestu a dá motivaci se jí držet. Kromě toho vřadí člověka plnoprávně do společenství oddílu. Skaut přestává být malým dítětem, jehož život utvářejí druzí. Vědomě a sám za sebe se rozhodl určit směr svého života. Dostane-li možnost rozhodnout o svém životě, rozmyslet si, zda slib chce složit a kdy, požádat oddílovou radu o možnost slib složit, sáhne si – možná poprvé takto závažně ve svém životě – na vlastní samostatnost, na odpovědnost za vlastní žití. Možná poprvé prožije to, že má život ve svých rukou. Slib není konec. Není potvrzením, že skaut je bezvadný v chování k druhým a v dodržování skautského zákona. Je prvním krokem na cestě k tomu, aby mu ležel na srdci vlastní rozvoj a dobré vztahy s ostatními. Proto je v něm také formulace „jak dovedu nejlépe“. Jde o maximální snahu, relativní posun vzhledem k vlastním možnostem, nikoli o absolutní výkon. Proto je otevřenou branou k práci na sobě a ne cílovou páskou. Stále je co zlepšovat, stále je kam směřovat. Slib není odměna na konec, ale spíš něco jako startovací plocha.

Vůdce, který nechá rozhodnutí o složení slibu na každém jednotlivci, vyšle k lidem ve svém oddíle důležitý signál: jste mladší než já, ale já vím, že jste samostatně myslící lidé. Uznávám vaše právo rozhodovat o vlastním životě a věřím, že se rozhodnete poctivě a opravdově a odpovědně.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

OSOBNÍ RŮST

Program osobního růstu znamená zhruba toto: „**Skauting svým členům nabízí aktivity, které je baví a zároveň je posouvají dál.**“ Tedy činnost ve skautském oddíle musí být zábavná a zároveň přinášet nové podněty, které motivují k dalšímu rozvoji a neustálé snaze „být lepší než včera“. Program by měl být natolik podnětný, aby si skaut sám chtěl o problematice něco zjistit, něco nového se dozvědět, vyzkoušet si, podělit se s ostatními a podobně. Děti v oddíle by mělo téma zaujmout tak, že budou přicházet s novými vlastními nápady a aktivitami, hledat a pátrat mimo oddílový program – v knihovně, na internetu, mezi kamarády...

Vedoucí je tu od toho, aby se lidé v jeho oddíle sami zlepšovali v různých dimenzích své osobnosti a aby to zlepšení bylo vědomé a chtěné. Neznamená to jen nachystat vhodnou hru a výchovně vytěžit vzniklou situaci. Vůdce skautského oddílu pomáhá každému jednotlivci naplánovat, jak a o jaký kousek se bude snažit se posunout v jednotlivých oblastech. Stanovit si cíl a dosáhnout ho. Prostřednictvím jednotlivých kroků, každodenních úspěchů na cestě k drobným cílům, se dostáváme od výchovy k sebevýchově. Vůdce také dětem chystá příležitosti, aby mohly své dovednosti, znalosti a schopnosti předvést a využít ve prospěch celého oddílu. To je ostatně ta nejlepší motivace pro něj i pro ostatní.

Mladí lidé se učí pěstovat své zájmy, objevují svá nadání a poznávají pocit úspěchu v nesoutěživé atmosféře. Oddíl jim rozšiřuje obzory a rozvíjí v oblastech, kterým se škola nevěnuje. **Umožní všem zazářit – každému po svém.**

Samozřejmě ne všechny činnosti, které jsou čas od času potřeba dělat, děti baví. Třeba sbírání dřeva, škrábání brambor, praní ponožek... Tvořivý vedoucí jistě vymyslí hru na to či ono, na druhou stranu – pro děti je užitečné i zjištění, že ne vše v životě je zábava, že občas na člověka čeká opravdová dřina a ta nás nemusí bavit. A jde o to, **aby se děti naučily vidět smysl práce, vidět, že tím posloužím sobě, druhým, přírodě – a že**

taková práce, i když nezábavná, má cenu a je hodnotné ji dělat dobře. Je na vůdci, aby na smysl práce upozornil, vysvětlil ho.

Skauting slouží jednotlivcům k jejich osobnímu rozvoji, nikoli masám ke kolektivnímu pokroku. Každý z nás má právo stoupat svým vlastním tempem. Skauting a jeho účinnost spočívá v tom, že stimuluje mladého člověka k tomu, aby stoupal svým tempem po své vlastní cestě – a přesto i ve prospěch ostatních. **Osobní růst zahrnuje rozvíjení znalostí, dovedností a postojů ve všech oblastech osobnosti jak jednotlivce i jako člena společnosti.** Skaut či skautka potřebuje pomoci tuto cestu vytýčit, podporovat, když schází vnitřní motivace, pomoci s hodnocením, které může být dalším stimulem. Proto má pro podporu osobního růstu skautů jejich vůdce i ně-kolik základních nástrojů: stezky, stupně a odborky.

Každý úspěch i **dílčí pokrok si zaslouží uznání.** Někdy stačí pár slov, jindy se hodí malá oslava. Památkou na úspěch je odznak, certifikát, fotografie či kresba – hmatatelný důkaz, že člověk dosáhl něčeho zvláštního. Díky němu mohou dosažené úspěchy opakovaně motivovat k novým výkonům.

Stezky a odborky tomuto osobnímu růstu hodně pomáhají. Ale program osobního růstu zahrnuje spoustu dalších věcí, které vedoucí svým svěřencům připravuje, aby je tak navnadila motivoval k cestě dál.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

UČENÍ SE ČINNOSTÍ, HROU

Že nemá valnou cenu učit se něco jen teoreticky, je pedagogům známo nejmiň od dob Jana Ámose ☺. Vždycky je lepší mít nějakou hmatatelnou, konkrétní zkušenost.

Zásada „Učím se tím, že to dělám“ (Learning by doing) odráží **aktivní přístup skautingu k výchově**. Skauting lidem pomáhá rozvíjet se tím, že jim dává příležitost získat konkrétní, praktické zkušenosti. „Učení se tím, že to dělám“ se neomezuje jen na praktické nebo manuální dovednosti. Skauti se například **učí chápat zodpovědnost tím, že ji přijímají**. Nezískávají znalosti, dovednosti a postoje v abstraktním kontextu, odtržené od reality. Neučí se šít proto, aby uměli šít, ale třeba proto, že chtějí uspořádat divadelní představení ve vlastních kostýmech. Učí se zvládat konflikty nejen nějakou pro ten účel uměle zařazenou aktivitou, ale především úplně přirozeně, tedy ve chvílích, kdy v oddíle nastanou nějaké neshody.

Dospívající lidé touží po aktivitě, výzvách a dobrodružství. Skauting usměrňuje jejich energii a poskytuje jim bohaté prostředí k učení, hledání, experimentování, objevování. „Učení se zkušeností“ povzbuzuje k aktivnímu přístupu k životu, vede kluky a holky k zapojení do všeho, co se jich týká. Pomáhá jim objevovat vlastní schopnosti a tvořivě je využívat, vzít život do svých rukou – ne jen přihlížet.

Díky tomu je skauting mimořádně účinným nástrojem také při rozvoji duchovního života: místo výkladů přivádí člověka k vlastní zkušenosti. A tu pak umožňuje reflektovat. Také proto je ve skautském slibu s přesaženými hodnotami spojeno slovo „služba“. Sloužit totiž znamená něco dělat. Skauting tedy i duchovní hodnoty učí hledat tím, že se „něco dělá“. Služba je vlastně závaznost někomu nebo něčemu, která se projevuje konkrétními činy. A co je služba jako část skautské metody? Konání praktických krůčků na cestě k hodnotám jednotlivců – společenství – přesažené skutečnosti. Tím, že dělám něco pro své okolí, se učím objevovat tyto hodnoty ve svém životě.

Malým dětem v oddílech nemá smysl vykládat o tom, že existuje něco jako lidské společenství, které spočívá ve vzájemné závislosti a pomoci. Mnohem lepší je, když je budeme učit všimnout si, že někdo vedle nich potřebuje pomoc. Zpočátku je bude často upozorňovat vůdce: Neměli bychom napsat dopis

Pavlovi do nemocnice? Nepůjde ho někdo navštívit? Nenabídneme paní správce pomoc s úklidem sněhu? Zkusíme obnovit studánku? Děti jsou zvyklé řešit své vlastní potřeby a potřeby těch druhých nevidí. Když jim vůdce pomůže – a je jistě mnoho způsobů, jak to udělat – zvládnou první krok k tomu, aby uměly pomáhat druhým, a tím i podstatný kus cesty v chápání hodnot skautingu.

Dalším krokem je zhodnocení vlastních sil a možností. I to se děti potřebují učit. *Když přijdou samy s tím, že chtějí pomoci uklidit sněh, vůdce by jim měl pomoci záležitost rozebrat z různých úhlů: Kdo půjde pomoc nabídnout? Máme dostatek nářadí? Jak si rozdělíme chodník? Co budou dělat ti, na které nezbude lopata? Když by jim dal rovnou pokyny, připravil by děti o to cenné, co mohou z jednoduché služby vytěžit: vidět potřeby jiných a rozhodnout se pomoci je jen začátek. Stejně důležité je zvážit, jak nejlépe pomoci a jaké jsou naše vlastní možnosti. A na to navazuje třetí, stejně podstatná fáze výchovy k službě – převést myšlenku v čin. Prostě skutečně jít a strávit dvacet minut schůzky odhazováním sněhu. Nebo pečením dortu pro nemocného kamaráda.*

Nebo také – strávit celý den náročným taháním saní do kopců. Protože služba, i malá, je obětováním něčeho jiného – třeba vlastního pohodlí. Děti by měly zakusit, jaké to je... a že to není tak hrozné... a že odhodlat se je většinou horší než práce sama, i když je třeba těžká... a že nás práce může bavit... a že nás čeká odměňující pocit, když věc dokončíme. A tak hrou, praktickou pomocí, fyzickou prací, přemýšlením o potřebách druhých se děti a posléze dospívající lidé učí prakticky objevovat hodnoty skautingu a hodnoty lidského soužití.

Dost jsem se rozepsala, ale víš... já sama často zjistím, že děti něco „učím“ místo, abych je to nechala prožít. A někdy i nám skautům chvíli trvá, než nám dojde, co všechno se můžeme učit tím, že to děláme. Nejen vázání uzlů a stavění stanů.

Podle mě jde stále o totéž – **vhodnou kombinaci různých věcí**. Na hře se děti naučily trošku, další kus zjistí při sázení stromků, něco až budeme secvičovat divadlo pro Domov důchodců, prostě **jednotlivé věci samy o sobě mnoho nezmůžou, sílu má teprve celek**.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

PŘÍRODA

Les, louky, sníh, zima, stopy ve sněhu, ticho. Ve všední den člověk jen nerad ráno vybíhá z domu, vděčně se nechá přes město svést autobusem, přeťpí sto metrů, které je to od zastávky ke škole... Ale najednou je sobota, děti jsou venku celý den, obejdou deset kopců, táhnou těžký náklad a zima, ta ošklivá zima, jim najednou nevádí, dokonce je krásná a zajímavá. A dobrodružná. Umožňuje prožít naši závislost na druhých na vlastní kůži. Objevit vlastní potřeby naléhavěji a výrazněji než v létě. Zažít vlastní bezmoc tváří v tvář přírodním podmínkám. Když nevyjde počasí, pak na vlastní kůži zažijeme to, že ne vše je v našich rukou. Můžeme maximálně zrušit výpravu nebo se přiblížit. Nejsme vládci světa, jak nám sugerují počítačové hry i televizní pořady. Jsme jen součástí celku a jsme závislí na tom, co se děje okolo. tak proč ne skauti?

Příroda patří ke skautingu v trojím smyslu. Předně je **klubovnou** – zdravým prostorem pro aktivní trávení volného času, příležitostí k fyzickým aktivitám, přirozeným prostředím, setkáním se skutečností, jaká je, s opravdovostí, sdrsnou i krásnou realitou.

Příroda je pro skauty také laboratoří. Je velkou **příležitostí objevovat, jak věci fungují, rozvíjet vlastní smyslové vnímání barev, tvarů, velikostí, pohybu, naslouchat zvukům, rozlišovat pachy, zkoušet hmat atd.** V přírodě si lidé uvědomují své schopnosti a potřebu dělat pokroky – testují své fyzické hranice, svou vynalézavost, schopnost vypořádat se s obtížemi, vyhnout se nebezpečí, spolupracovat jako tým.

Příroda je také chrámem, **nejpřirozenějším prostředím pro prožívání duchovní skutečnosti.** Její krása a velkolepost má obrovskou moc, přiměje dospělého chlapa pokleknout a děkovat... Stačí se koukat kolem sebe, vnímat, najít si čas objevovat zázraky přírody a přemýšlet nad nimi. Hvězdná obloha, ranní rosa v trávě, organizace mravenčího společenstva, krása krajiny – zázračnost toho všeho si uvědomí i malé děti, když je vůdce párkrát upozorní nebo jim chvilku vypráví o tom, jak se na jaře rodí mláďata a proč s podzimem padají listy...

Kromě toho, že je příroda klubovnou, laboratoří a chrámem, neměla by být i předmětem ochrany? O ochraně přírody teď mluví skoro každý a leckdo pro to i něco dělá, tak proč ne skauti?

Skauting se k ochraně přírody hlásil vlastně už od samého počátku. Takže určitě.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

DRUŽINOVÝ SYSTÉM

Družina je nejmenší **výchovná jednotka**, malý, 6-8 členný tým dětí podobného věku. Několik družin tvoří oddíl. Družina má **nezaměnitelnou atmosféru a identitu**, kterou tvoří společná historie, společné zážitky a vzájemné vazby mezi členy. Identitu vyjadřuje a připomíná jméno, symbol a pokřik družiny. Členové družiny k sobě mají hodně blízko. Jsou nejbližším spolupracovníky, řešili spolu bezpočet situací, čelili mnoha výzvám, dobře se znají. Těžko si před sebou mohou na něco hrát. Znají své dobré stránky i své chyby, vědí, jak kdo z nich reaguje ve chvílích vítězství i v dobách krizí. **Každý z nich je důležitý a pro dobrou činnost družiny nepostradatelný.**

Družinu vede **obvykle rádce, rádkyně**. Je podobného věku jako ostatní členové družiny, ale má na svých bedrech zvláštní odpovědnost. Řídí tým, koordinuje činnost členů družiny, má hlavní slovo, když je třeba učinit rychlé rozhodnutí, spolupracuje s dospělými vůdci oddílu a za jejich dohledu tvoří program družiny.

Družina má samostatné schůzky i výpravy, plánuje pro sebe program na tábor, soutěží nebo spolupracuje s ostatními

družinami oddílu. Jestli družina žije zajímavě a aktivně, záleží z velké části na ní samotné. Je dost velká na to, aby mohla být **partou, která se může pustit do nejrůznějších akcí a dobrodružství**. A dost malá na to, aby bylo na každého „vidět“, aby mezi členy vznikla maximální důvěra, otevřenost a přátelství, aby každý zjistil, jakou roli v týmu může zastávat, jaké jsou jeho přednosti, jak nejlépe přispět ke společnému úspěchu, jak se chovat k ostatním, jak povzbudit v problémech a kdy se umět na věc podívat z jiného úhlu. Družina dá každému vyniknout, najít přátele, naučit se podřídit většině i umět se prosadit a hlavně – **najít si místo ve společnosti a spolupracovat s druhými.**

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

SYMBOLICKÝ RÁMEC

Skauting je **výchovou k hodnotám**, jenže o hodnotách se nemluví snadno. Jak zprostředkovat jinému přátelství, lásku, spravedlnost, dobro a zlo? Slova na to nestačí, a tak si **pomáháme symboly**. Podaná ruka, úsměv, kytice růží – to všechno často řekne víc, než věty. Symboly nás odkazují k něčemu, čím samy nejsou, k něčemu, co je za nimi.

Symbolika podpořená kostýmy, názvy herních stanovišť i postav, legendou, dělá z obyčejného lesa kouzelné a tajemné místo. Hra je jen jako – pocity, city, důvěra, spolupráce jsou opravdové. Symbolika umožní dětem prožít to, co bychom jim jinak zprostředkovali jen těžko – nebýt na světě sám a pomáhat ostatním je důležité. Postavit se společně proti zlu má cenu.

Symbolický rámec **je postaven na představitivosti, dobrodružství, tvořivosti a vynalézavosti**. Používání symbolických rámců podněcuje vývoj dětí v různých oblastech, pomáhá jim ztotožnit se s hodnotami skautingu, stimuluje hledání a rozvíjení vlastní identity, ale i soudržnost a sounáležitost oddílu. Samotné jméno hnutí – skauting – patří do symbolického rámce, který vymyslel jeho zakladatel, Angličan Robert Baden-Powell. Chtěl

oslovit starší chlapce, pomáhat jim rozvíjet fyzické i duševní schopnosti, učit je žít férově a čestně – ale nezačal tím, že by je posadil do lavic a vykládal o tom, jak je dobré mluvit pravdu. Vzal je do přírody, učil je přežít v drsných podmínkách, nechal je prožít, jak se navzájem potřebují. Věděl, že skauting, odvozený od armádního průzkumnictví, mladé kluky zaujme.

Symbolický rámec nemá skauty udržovat v umělém, imaginárním světě. Dokáže ale obohacovat každodenní život a pomáhá překonávat překážky. Umožňuje zažít pocity hrdinství, rytířství, odvahy. **Využití symbolů a metafor učí děti chápat abstraktní pojmy**, kterými zpravidla označujeme duchovní hodnoty. Stimulování fantazie rozvíjí tvořivost a vynalézavost. Symbolický rámec přispívá k sžití se s oddílem, k prožití odpovědnosti zájmu o druhé.

Patří k symbolickému rámci i takové věci, jako že si skauti podávají levou ruku, lilie, kterou nosí na košili a další „oficiální symboly“?

Lilie, levá ruka a takové věci tvořily původní symbolický rámec skautingu. Ten také zůstal do dnešních dnů. Ale postupně se k němu přidávaly další symbolické rámce – oddílové či střediskové tradice kupříkladu. A pak symbolické rámce her. Krátkodobých i třeba celoročních. A tak je dneska symbolický rámec dobře fungujícího oddílu trochu jako cibule. Sloupneš jednu vrstvu a je tam druhá. Jenom se nesmí zapomenout, že symbol není hodnota a symbolický rámec není smysl toho, co děláme, ale jen prostředek.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

PODPORA OD DOSPĚLÝCH

Skauting je postaven na **partnerství dětí s dospělými**. Děti stojí o dobrodružné a vzrušující aktivity, chtějí investovat svoje síly, poznávat svět zábavně a zajímavě. A stojí také o to, aby je někdo z dospěláků bral jako sobě rovné, jako lidské bytosti, které mají právo myslet samy za sebe a rozhodovat o svém životě. **Partnerstvím s dospělými, které je postaveno na jiném základě než vztahy s rodiči, učiteli nebo trenéry, se děti mohou hodně naučit.** Také **dospělí se v partnerství s dětmi mohou hodně naučit a hodně získat** – a děti o tom často ani nevědí. Dostávají pocit smysluplné investice vlastních sil, prostor k uskutečňování nápadů, radost z práce s druhými a pro ně, učí se práci s lidmi, s týmem, učí se motivovat druhé, plánovat.

Děti a dospělí jsou ve skautingu partnery – jedni jsou mladší, jedni zkušenější, ale ti **oni něco dávají a něco dostanou**. A oba partneři mají práva a povinnosti. Na straně dospělých je to především povinnost vést děti k hodnotám vyjádřeným ve

skautském zákoně a slibu, k oněm hodnotám skautingu, k nimž se vstupuje třemi branami základních principů. A dělat to co možná nejlíp promyšleně, účinně a skautskou metodou.

Skautská metoda není unikátní jednotlivými prvky, ale tím, že je všechny kombinuje. Teprve jejich společné působení – i když ne vždy ve stejný čas na stejném místě – má tu skvělou výchovnou sílu. Družiny najdeš u Tomíků, symbolické rámce na každém táboře, přírodu u Bron-tosaurů, službu v církvi... ale když vezmeme všechny ty prvky dohromady a když si dáme záležet na tom, abychom jich do každého projektu zapojili co nejvíc, vzniká synergie, jejich účinek se násobí. A v tom je skautská metoda chytrá a jedinečná.

Když vzpomínám na oddíl, do kterého mě v svých čtrnácti přivedl kamarád ze školy, jen těžko si vybavuju konkrétní hry, úkoly, výpravy. Ale co si pamatuju dobře, co bylo pro ten oddíl typické a co mě neobyčejně ovlivnilo, bylo ovzduší důvěry, kamarádství a radosti ze „spolubytí“, který jsem do té doby nezažila ve školní třídě ani v žádném kroužku. Otevřenost, s kterou jsme se bavili o věcech, jež pro nás tehdy na konci puberty byly enormně důležité. Vedoucí, kteří tam tuhle otevřenost a důvěru dokázali vnést, díky kterým jsme dělali všechny připravené aktivity dobrovolně a rádi, kterým jsme věřili, že jim na nás záleží a že to, co dělají, dělají pro nás a kvůli nám.

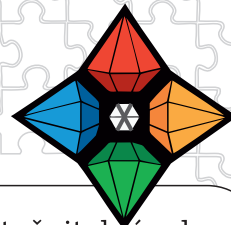
Vstup do skautského oddílu je jednou z ústředních zkušeností mého dosavadního života a věřím tomu, že to bylo díky dobře použité skautské metodě, ale také osobnostmi vedoucích a výchovným prostředím, které v oddíle dokázali vytvořit.

zdroj: Tichou poštou, Věra Voňavková

Prvky skautské výchovné metody

STEZKY a ODBORKY

Stezka, stupně

Člověk vstupuje do oddílu z vlastní volby. Z vlastního rozhodnutí také složí slib, že se bude snažit, jak „dovede nejlépe“. Vůdce pak mladému člověku pomůže stanovit si soubor osobních cílů. Pomůže jednotlivým skautům zjistit, jak se obecné výchovné cíle každé věkové kategorie vztahují k nim samým, prozkoumat úroveň jejich schopností v jednotlivých oblastech, stanovit osobní cíle a vymyslet, jak a v jakém časovém horizontu jich dosáhnout.

Skautská stezka vymezuje obecné oblasti osobního růstu a nastiňuje také dílčí cíle, které mladý člověk může, ale nemusí zahrnout do svého vlastního plánu rozvoje. Úkolem vůdce skautského oddílu je mít přehled o tom, co jednotlivci z jeho oddílu dovedou, co je baví, v čem by mohli sami sebe posunout dál, v čem by mohli být oddílu užiteční. Pomůže

posoudit, jak je plán uskutečnitelný, zda odpovídá rozvržení času a možností, i zvážit kritéria, jimiž chce mladý člověk svůj pokrok v jednotlivých oblastech hodnotit.

Neexistují testy a nesestavuje se pořadník podle toho, kdo dokázal více nebo méně. Každý soutěží hlavně sám se sebou. To pomáhá zmírnit strach z porovnávání a neúspěchu a umožňuje rozvíjet hlubší a opravdovější vztahy v oddíle. Jednotně nastavená kritéria úspěchu jsou oboustranně demotivující – ten, kdo běhá stovku rychleji, než stanoví tabulka, se nemá proč zlepšovat. A jiný, který ji běhá podstatně pomaleji, vzdá trénink také, protože hranice úspěchu bude pro něj nedosažitelná. Ve skautingu, narozdíl od školy, se cení zlepšení, nikoli absolutní výkon. Každé zlepšení znamená osobní pokrok konkrétního člověka a to je úspěch.

Odborky

Manuální dovednosti, organizační dovednosti, umělecké vyjadřování, služba společnosti – odborky umožňují vedle plánu růstu věnovat se také osobním zájmům. Člověk se pro odbornost rozhoduje podle svého zájmu, ale také podle potřeb a plánů oddílu. Vlastní pokroky v jednotlivých oblastech hodnotí každý sám. Posoudí změny, které na sobě pozoruje, a úsilí, které vyvinul. Mnohé odborky jsou natolik specializované, že vyžadují pomoc skutečného profesionála. Vůdce a ostatní členové oddílu ovšem mohou i tak poskytnout užitečnou zpětnou

vazbu. Hodnocením a velkou motivací pro jedince je třeba to, zda a jak se nabyté znalosti uplatní v programu oddílu. Proto by volba odborek neměla být vedena jen okamžitým zaujetím, ale i potřebami oddílu a jeho plány do budoucna.

Každý úspěch i dílčí pokrok si zaslouží uznání. Někdy stačí pár slov, jindy se hodí malá oslava. Památkou na úspěch je odznak, certifikát, fotografie či kresba – hmatatelný důkaz, že člověk dosáhl něčeho zvláštního. Díky němu mohou dosažené úspěchy opakovaně motivovat k novým výkonům.